

Szülők iskolája

Örvendetes módon mostanában egyre jobban előtérbe kerül gyermekeink számítógéppel kapcsolatos oktatása, egyre többször szó esik olyan kérdésekről, hogyan tudják biztonságosan használni az internetet, kihez fordulhatnak, ha problémájuk van, hogyan védjék meg magukat az esetleges zaklatásoktól, és úgy általában véve hogyan viselkedjenek a virtuális életterben. Mindeközben azonban sok esetben éppen a szülők azok, akik fogalmatlanságukkal, a számítógéptől való idegenkedésükkel, vagy éppen a nevelés terén tanúsított következetlen magatartásukkal keresztbe tesznek a fiatal generáció biztonságtudatosságra való nevelésének.

Kezdjük a jó hírrel, van remény, hogy végre talán elindul valami és egyszer minden általános iskolában tananyag lehet már első osztályától kezdve a biztonságos internethasználat. Ez nem számítástechnika óra lenne, ahol bináris számok összeadásáról van szó, meg hogy hány cilinderről is áll a winchester, hanem olyan gyakorlati ismeretekről, amely segítene a gyerekeknek, hogyan védjék meg magukat a veszélyektől, milyen jelszót válasszanak, mit tegyenek ha az interneten bántják őket vagy ha ott durva tartalomba ütköznek. Az elképzelések szerint már az 1.osztálytól indulva egészen 8-ik évenként bővülő és külön, az egyes korosztályok problémájához illeszkedő tananyaggal történne mindez, hiszen az elsős például legtöbbször csak e-mail címet akar egy játékhoz vagy játékokról szóló videókat nézegetne, míg egy nyolcadikos már javában ismerkedik, randizik, megoszt, és SMS-ezik.

A legkiszolgáltatottabbak a gyerekek, hiszen ez az a generáció, akik már óvodás korban nyomkodják a szüleik tabletjét vagy okostelefonját - otthon, orvosi rendelőben várakozva, vagy bárhol, bármikor csak úgy is. Ők azok, akik iskolásként a legtöbbet vannak online, a legtöbbet chatelnek, a legtöbbet közösségi oldalaznak,

a legtöbb személyes információt osztják meg magukról, a legtöbbet böngésznek, és úgy általánosságban a legtöbbet használják naponta mobil eszközeiket, a beszélgetés alatt hüvelykujjal gépelő, és közben fel sem néző nemzedék. Ám eközben általában nem rendelkeznek a szükséges óvatossággal, és tapasztalatlanságuk valamint életkoruk folytán erősen sebezhetőek.

A gyerekek oktatása jelenleg többek közt a Safer Internet programja segítségével történik, ahol az oktatók meghívásra mennek ki az adott oktatási intézményekbe erről a témáról órát tartani. Ha hosszú távon nézzük, a feladat fontos, hiszen a biztonság tudatos gyerekekből nem lesz áldozat, hanem belőlük válnak majd a biztonság tudatos felnőttek, a biztonság tudatos szülők, és a biztonság tudatos munkavállalók, akik később már hatékonyan lesznek képesek megvédeni családjuk, cégük vagy vállalkozásuk adatait, bizalmas titkait. Ha megnézzük, a tananyagok közt van viszont olyan is, amely kifejezetten a szülőknek szól, és ez nem véletlen. Hogy ennek mi az oka, nos ezt próbáljuk most egy kicsit körüljárni.

Kezdjük azzal az aktuális hírral, miszerint az internetszolgáltatóknak július 1. óta kötelező valamilyen szülői felügyeletre alkalmas programot felajánlani az ügyfeleiknek. Ez máris egy olyan téma, aminek kapcsán lehet a családokban beszélgetni a biztonságról, hogyan használjuk, miként állítsuk be, mi ellen is véd pontosan, mik ezek a bizonyos veszélyek.

Ha egy közelmúltban vett munkahelyi felmérés eredményét felidézzük, abban a megkérdezettek 90%-a nyilatkozott úgy, hogy az utóbbi egy év folyamán nem részesült a számítógéppel, illetve a személyes adatok védelmével kapcsolatos biztonsági tréningben, míg a válaszadók 68% azt állítja, még soha életében nem vett részt ilyenben. Egy másik 2014-es magyar kutatás szerint pedig sajnos alulértékeli a kiberbűnözés veszélyeit a magyar vállalatok többsége. A megkérdezettek csupán 35% tartja kockázatosnak ezt a fajta fenyegetést saját vállalatára nézve, míg a nyugat-európai országokban a válaszadók 50%-a tartja ezt komoly veszélynek. Akik itt munkaadók, munkavállalók, azok sok esetben szülők is,

vagyis nekik is kellene annyira óvatosnak és biztonságtudatosnak lenni, hogy átadhassák az ismereteiket, taníthassák a családban gyermekeiket. Sok esetben azonban ez sajnos nincs így.

Az alapvető biztonsági szabályok ismeretén túl is lehetnek azért problémák például a nevelésben. A számítógép, az internet nem bétiszitter, nem elektronikus dada, ahogy a TV sem az. Nem csak időben fontos korlátozni, de a fogyasztott tartalomra is oda kell figyelni, hiszen a gyerek véletlenül könnyen ütközhet életkorának nem megfelelő tartalmakba. És persze van a helytelen hozzáállás, amikor totálisan félreértve az engedékenységet, nem csak 1-2 évvel lépi túl az ajánlott életkori besorolásnál a szülő a gyereknek megengedett filmeket, játékokat, hanem egyáltalán nem is törődik vele. Sok iskolában a 8-9 éves gyerekeknél már nem az a "lúzer", akinek nincs saját okostelefonja, mert az kevés kivételtől eltekintve már szinte mindegyiknek van, hanem az, aki otthon nem játszhat a GTA 5-tel vagy a Last of Us-szal. Sok szülő nagyon helytelenül nem csak megengedi, hanem a gyerek kérésére egyenesen neki veszik meg az ilyen játékokat, pedig itt mindkettő 18 karikás besorolású és aki ismeri ezeket, az tudja, hogy egyáltalán nem véletlenül.

Néha persze nem csak a szülő tájékozatlan, hanem a viszonyok is szándékosan zavarosak, túlbonyolítottak vagy jobban szolgálják a cégek bevételszerzését, mint az ügyfelek biztonságát. Például ott voltak azok az esetek, ahol a kisgyerekek eljátszották az apukák pénzét mobilon, hála az appon belüli vásárlási lehetőségnek. Ki a felelős, csak a szülő egyedül? A "freemium", azaz ingyen játszható, de külön pénzért extra kiegészíthető vásárolható játékok ingyenesként való reklámozása sok szülőt félrevezethet, mivel sokszor nem tájékoztatják elég körültekintően a szülőket a lehetséges költségekről. Először itt is tanácsstalanság volt, aztán perek indultak, majd hivatalos vizsgálat az amerikai Szövetségi Kereskedelmi Bizottság részéről. Így végül is lett haszna a kártérítési ügynek. Túl azon, hogy a szülők pert nyertek az Apple ellen, és FTC ítélete szerint minimum 32.5 millió dollárt kellett visszafizetnie felhasználóknak a téves vásárlások miatt, de ezen felül 2011 márciusában meg is változtatta a cég a telepítési rendszerét, így az szemben a korábbiakkal már minden egyes vásárlásnál bekéri a jóváhagyáshoz a jelszót.

Lehetne sorolni persze a példákat napestig, a lényeg az, hogy a szülőknek is el kell sajátítani az internetes biztonság alapjait, tudniuk kell, mit engedjen meg, ismernie kell a kritikus területeket, hogy érdemben kommunikálni tudjanak a netre, játékokra, kütyükre sokkal fogékonyabb gyermekeikkel. Ha a gyerekek azt mondjuk az oktatási anyagban, hogy "A legfontosabb védelem a saját tudásod, az fog megvédeni", akkor ez ugyanígy igaz a szülőkre is, vagyis ahhoz hogy segíteni tudjanak a gyerekeiknek, meg tudják beszélni a gyerek internetes térben felmerülő kérdéseit, problémáit, nekik is naprakész tudással kell rendelkezni. Ebben pedig van még teendő bőven.

Csizmazia-Darab István, IT biztonsági szakértő
a NOD32 antivírus termékek magyarországi képviselője
antivirus.blog.hu